

CENTRI CIVILNIH INICIATIVA

..... 3

..... 3

..... 5

..... 5

..... 8

..... 8

..... 10

..... 11

..... 13

..... 14

..... 17

..... 17

..... 20

..... 23

..... 28

..... 30

..... 32

..... 33

Centri civilnih inicijativa krajem 2008. godine pokrenuli su projekat „Lokalna uprava za kvalitet života građana“, podržan od strane Evropske Unije. Osnovni cilj ovog Projekta je unaprijediti odgovornost lokalnih vlasti prema građanima, s naglaskom na 14 odabranih opština¹ u BiH, u vršenju lokalnih poslova i doprinijeti boljim uslovima života građana. Kao prvi od tri specifična cilja koji će doprinijeti ispunjenju osnovnog cilja Projekta definisali smo pružanje analitičkih informacija građanima ciljanih opština o efikasnosti rada njihovih lokalnih vlasti odnosno izabranih predstavnika u odnosu na ključne parametre koji čine kvalitet života građana, i to dva puta godišnje. Ovaj izvještaj predstavlja prvi odnosno preliminarni izvještaj od ukupno četiri koji će tokom trajanja projekta biti prezentovani javnosti.

Nadgledanjem rada lokalnih vlasti te kreiranjem baze podataka sa rezultatima nadgledanja uspostaviće se praksa nezavisnog praćenja rada lokalnih vlasti ali i stvoriti resurs za kontinuitet analize i vrednovanja rada vlasti. Pored neposrednog informisanja građana o nalazima praćenja rada vlasti cilj je da ovaj resurs pozitivno utiče i na sferu istraživačkog novinarstva, saradnju nevladinih organizacija, podršku akademskim istraživačima itd.

U zadnjih tri-četiri godine opštine u BiH primile su značajnu finansijsku i tehničku podršku kako bi unaprijedile efikasnost svog rada². Otvorene su brojne šalter-sale, instalisani novi softveri i oprema te, generalno gledajući, efikasnost rada lokalnih uprava postepeno napreduje. Ipak, ovo je ‘samo’ tehnička strana priče – svakako nedovoljna. Građani su još uvijek nezadovoljni brojnim problemima unutar svojih zajednica kao i generalno nemogućnošću da neposredno učestvuju u procesima odlučivanja³. Za posljedicu imamo problematičan način utvrđivanja prioriteta kojima će se baviti lokalne vlasti (uglavnom bazirano na političkim agendama) te odsustvo poboljšanja uslova života građana u mjestima u kojima žive. Jednostavno govoreći, lokalne vlasti se gotovo ne osjećaju odgovornim za egzistencijalna pitanja građana, niti su im problemi i potrebe građana u fokusu interesovanja i primarno su, u svom radu, orijentisani prema interesima političkim partija (primjer – inicijative za smjenu načelnika iz političkih razloga koje su građani odbili – Teslić, Bos. Krupa, itd).

U ovakvom stanju, bez preciznih parametara i sistematskog praćenja promjena tokom mandatnog perioda, gotovo je nemoguće procijeniti stvarnu uspješnost rada bilo kojeg načelnika opština. Odsustvo analitičkih informacija o vrijednostima raznih aspekata ‘kvaliteta života’ građana (dostupnost, kvalitet i cijena komunalnih usluga, stanje infrastrukture u opštini, zaposlenost, obrazovanje, socijalna zaštita, ulaganja u kulturu i sport, podrška radu nevladinih organizacija itd) i tendencijama kretanja tih vrijednosti na početku i kraju mandata načelnika, na daje mogućnost stvarne evaluacije rada jednog načelnika. Sve se na kraju svede na paušalne ocjene i predizborna ubjeđivanja građana/birača, s jedne strane, da su oni (načelnici) ipak postigli dobre rezultate, a, s druge (opozicione) da nisu uradili ništa. U takvoj situaciji

¹ 14 opština koje su obuhvaćene projektom selektirane su na osnovu ranije utvrđenih kriterijuma koji uključuju različitost stepena razvijenosti, urbano – ruralnu orijentaciju, geografsku zastupljenost. Izabrane opštine su: Banjaluka, Tuzla, Novo Sarajevo, Mostar, Doboj, Pale, Foča, Trebinje, Bihać, Travnik, Široki Brijeg, Livno, Bijeljina i Zenica.

² Primjer; samo unutar Projekta Upravne Odgovornosti (GAP) koji je proveden tokom 2004 – 2007 god, 41 opština je primila značajna sredstva i tehničku asistenciju (vrijednost projekta bila je preko 20 mil. USD – izvor <http://www.lokalna-uprava.ba/>) u svrhu jačanja efikasnosti rada.

³ Ovo je jedan od zaključaka istraživanja ‘Status učešća građana u procesima odlučivanja u BiH za 2007’; cijeli izvještaj dostupan na www.ccibh.org

građani nisu u mogućnosti objektivno pratiti rad načelnika tokom mandata (pa da to eventualno bude osnova za pokretanje procesa opoziva načelnika) niti mogu donijeti razumnu odluku baziranu na činjenicama tokom lokalnih izbora.

Dakle, unatoč poboljšanim upravnim procedurama, u ciljanim opštinama nema ili su jako slabe osnove za nezavisno praćenje i vrednovanje rada vlasti tokom ili nakon mandata. U takvim okolnostima izabrani predstavnici 'plivaju' u obećanjima od izbora do izbora dok interesi građana u vezi sa kvalitetom života rijetko budu zadovoljeni.

Šta god napravile tokom svog mandata – lokalne vlasti pretstavljaju svoj rad kao uspješan, a u stvarnosti je to teško ocijeniti – dati konkretne činjenice/indikatore promjena, oslobođene od političkih ocjena i interesa, u smislu uspješnosti rada vlasti tokom 4 godine mandata.

Pristup CCI-a u ovom projektu polazi od činjenice da su lokalne vlasti nadležne i odgovorne za brojne oblasti koje značajno utiču na kvaliteta života građana, te je to osnov za inicijativu u vezi sa konkretizovanjem njihove odgovornosti za obezbjeđivanje boljeg kvaliteta života građana.

U pripremi ovog projekta CCI je uradio istraživanje na temu 'percepcija građana pitanja kvaliteta života' kroz niz fokus grupa sa građanima u 5 većih gradova u BiH – koji su dijelom obuhvaćeni ovim projektom. Tom prilikom građani su dali odgovor kako oni vide aspekte kvaliteta života, koje bi trebale zadovoljiti njihove lokalne vlasti. Grafikon ispod pojašnjava stavove građana i predstavljaju oblasti kao i prioritete unutar tih oblasti kojim bi se lokalne vlasti trebale baviti.

Analizom nadležnosti i raspoloživih resursa opština, te, mjerenjem konkretno urađenog od strane lokalnih vlasti i stavljanjem tih rezultata u kontekst ukupnog stanja u pojedinim oblastima problemi će, s jedne strane, biti jasno identifikovani i adresirani načelnicima uz zahtjeve za hitno djelovanje a s druge strane građanima će biti stavljen na raspolaganje nezavisan izvor informacija koje će im pomoći u njihovom političkom opredjeljivanju i djelovanju.

Na početku aktivnosti na izradi opštinskih izvještaja o stanju indikatora kvaliteta života, osoblje CCI izvršilo je pripremne aktivnosti u smislu kreiranja liste indikatora i njihovog grupisanja na osnovu srodnosti i mogućnosti što jednostavnije sistematizacije. Želeći da sagledamo što veći broj indikatora i njihovo stanje približimo građanima, pojavio se problem preobimnosti i širokog spektra podataka koje treba obuhvatiti. Ipak, svi definisani indikatori grupisani su u 8 osnovnih kategorija za koje se sa sigurnošću može reći da predstavljaju najznačajnije indikatora kvaliteta života građana u zajednici.

Prvo snimanje stanja vršeno je završno sa 31.12.2008. godine, nakon čega su se mogle napraviti prve komparativne analize među gradovima u BiH. Zbog različitosti u broju stanovnika odnosno veličini opština obuhvaćenih Projektom, većina podataka u komparativnom dijelu iskazana je procentualno u smislu stepena izdvajanja sredstava iz budžeta opštine, ili u odnosu na jednog stanovnika.

Primarni izvor informacija bili su razni dokumenti⁴ koje su kreirale lokalne uprave, korespodencija sa kontakt osobama u opštinama i javnim preduzećima koje su dostavljale odgovore na postavljena pitanja, zabilješke sa praćenja sjednica SO/OV, te drugi analitički izvještaji rađeni u proteklom periodu. Sekundarni izvor informacija bili su podaci objavljeni u medijima i internet prezentacijama lokalnih uprava i javnih preduzeća, te podaci zavoda za statistiku RS i FBiH. Obzirom da se radi o preliminarnom izvještaju, nisu prikupljeni podaci metodama istraživanja javnog mnijenja, ali će to svakako biti praksa u budućim izvještajima.

Problemi sa kojima smo se susretali su raznoliki. Sporost dostavljanja nekih traženih informacija, dostavljanje nepreciznih, uopštenih ili netačnih informacija, različiti podaci iz različitih izvora po istom pitanju, te maglovite i neprecizne stavke u budžetima opština, bile su osnovne prepreke. Pored toga, za pouzdan analitički prikaz potrebno je bilo uzeti u obzir i različite nadležnosti koje imaju lokalne uprave u RS i FBiH, obzirom na postojanje srednjeg nivoa vlasti u FBiH.

Bijeljina je grad i središte istoimene opštine u sjeveroistočnom dijelu Republike Srpske i BiH. Površina opštine iznosi 734 km², a broj stanovnika iznosi oko 110.300⁵. Prema podacima o popisu stanovništva 1991. godine, opština Bijeljina imala je 96.796 stanovnika, a 2005. godine prema procjenama Republičkog zavoda za statistiku Republike Srpske 109.753 stanovnika. Procjene nekih drugih institucija govore da je broj stanovnika u opštini Bijeljina znatno veći, zbog kontinuiranog doseljavanja na ovaj prostor (do 2000. godine doselilo je preko 40.000 stanovnika), čime je on poprimio obilježja imigracionog prostora. Prema podacima CIPS-a, Bijeljina ima od 130 do 135 hiljada stanovnika. Zavod za urbanizam i projektovanje procjenjuje da opština Bijeljina broji (2002) 152.950 stanovnika. U toku rata iz Bijeljine je iselilo oko 25.000, a nakon rata vratilo se nešto više od 14.000 stanovnika. Opština Bijeljina

Bijeljina se prvi put spominje 1446.godine. Od Zvornika je kroz Bijeljину prolazio srednjovjekovni put koji je vodio za Mačvu, Mitrovicu i Hok. U zaseoku Mitrovićima, selo gornji Dragaljevac, na dva lokaliteta nalazi se nekoliko nadgrobnih spomenika-stećaka, od kojih je jedan ukrašen motivima biljne stilizacije i predstavom životinje(sada se nalazi na zgradi dragaljevačke osnovne škole). Pravoslavni manastir Tavna sa crkvom Sv.Trojice, nalazi se na izvoru

Nakon lokalnih izbora 2008. godine nije došlo do promjene vlasti, jer je skupštinska većina formirana na čelu sa Srpskom demokratskom strankom (SDS) koja je dobila 10 mandata, a čiji je kandidat za načelnika opštine Bijeljina g-din Mićo Mićić odnio ubjedljivu pobjedu na izborima za načelnika opštine, osvojivši skoro duplo veći procenat glasova (53,1%) nego što je osvojila sama stranka. Pored SDS-a, skupštinsku većinu čine DNS (4 odbornika), PDP (3) i SRS Dr Vojislav Šešelj (2), koja je zadržala i mjesto predsjednika SO Bijeljina iz prethodnog saziva, g-dina Dragana Đurđevića. Opoziciono djeluju SNSD Milorad Dodik (7 odbornika), SP (2)⁶, Pokret za Semberiju (1) i Savez SDA-SBiH (1)

Imenovanje načelnika odjeljenja opštinske administrativne službe bilo je praćeno velikim negodovanjem opozicije ali i javnosti, zbog imenovanja pojedinih osoba protiv kojih Okružno tužilaštvo Bijeljina vodi istražni postupak zbog sumnji da su u ranijem periodu vršili zloupotrebe položaja. Međutim, trenutnih zakonskih prepreka za njihovo imenovanje nije bilo, a moralna odgovornost još uvijek nije postala faktor koga se pridržavaju političari na bilo kom nivou vlasti u BiH.

Prema rebalansu budžeta usvojenom krajem decembra 2008. godine, ukupan budžet Opštine iznosio je , što predstavlja uvećanje od 1% u odnosu na prethodni rebalans. U obrazloženju za donošenje kaže se da su razlozi za donošenje rebalansa, odnosno preraspodjelu sredstava povećanje budžetskih sredstava po osnovu priliva, neutrošena sredstva i potrebe za dodatnim sredstvima za funkcionisanje administrativne službe i korisnika. Mišljenje Glavne službe za reviziju javnog sektora Republike Srpske je da rebalans budžeta na samom kraju godine nije u suprotnosti sa zakonom, ali da takvu praksu treba izbjegavati. Istovremeno, mora se naglasiti da je opština Bijeljina jedina opština u RS kojoj je glavni revizor dao pozitivan Izvještaj o reviziji finansijskih izvještaja. Izvršenje budžeta za 2008. godinu bilo je u procentu od 98%, uz budžetski deficit od oko 1 mil. KM.

Planirani budžet za 2009. godinu iznosio je 49.696.948,00 KM, a sa kreditnim sredstvima od 10 mil. KM iznosio je Prema obrazloženju opštinskog Odjeljenja za finansije, plan budžeta za 2009. godinu koncipiran je na bazi procijenjenih parametara razvoja, i cjelokupne ekonomske situacije, a planiranje i projekcija zasnovani su na Dokumentu okvirnog budžeta za period 2009-2011 godina, kao i strateškim ciljevima opštine Bijeljina sadržanim u Strategiji razvoja opštine Bijeljina do 2015. godine.

54.483.621 KM	53.841.400 KM	59.696.948 KM	42.142.026 KM	16.395.215 KM

Budžet opštine Bijeljina 2008.-2009.

Međutim, lokalna uprava nije dobro procijenila u tom trenutku nadolazeću globalnu krizu, koja se u punjenju budžeta osjetila već u prvim mjesecima 2009. godine, a već u aprilu 2009. konstatovano je da je za prvi kvartal 2009. godine punjenje budžeta manje za 25% u odnosu na plan. Već tada najavljen je rebalans budžeta za 10 – 12 mil. KM, uključujući i 5 mil. KM kreditnih sredstava koja neće biti utrošena u 2009. Ministarstvo finansija RS dalo je preporuku svim opštinama, da pored mjera za prevazilaženje

⁶ odbornik SP g-đa Radojka Rada Perić od 23.06.2009. djeluje kao nezavisni odbornik

ekonomske krize donesu i odgovarajuće rebalanse lokalnih budžeta, čemu se u Bijeljini pristupilo tek u julu mjesecu 2009. godine. Punjenje budžeta za prvih 5. mjeseci 2009. bilo je manje za 29%, pa je u tom nivou izvršen i rebalans budžeta na _____, a okvirne kategorije koje su osjetile znatno smanjenje su sljedeće:

- Bruto plate i naknade - za 28%
- Troškovi materijala i usluga – za 22%
- Ugovorene usluge - za 28%⁷
- Pomoći neprofitnim organizacijama - za 30%⁸
- Kapitalne pomoći pojedincima - za 31 %.

Kapitalni rashodi imaju smanjenje zbog smanjenja iznosa kreditnih sredstava (iznos kreditnih sredstava od 5.000.000,00 KM će se koristiti u 2010. godini, a u skladu sa Odlukom Skupštine opštine), a smanjeni su i kapitalni rashodi opštinske administrativne službe (odložena sanacija i adaptacija zgrade, krova). Detaljniji prikaz promjena po pojedinim oblastima koje tretira ovaj izvještaj, a koje su definisane kao indikatori kvaliteta života građana, dat je u poglavlju koje slijedi.

U momentu finalizacije ovog Izvještaja, SO Bijeljina na X redovnoj sjednici usvojila je izvještaj o izvršenju budžeta za ½ 2009. godine, sa ostvarenjem od _____, ili 27% u odnosu na planirana sredstva na godišnjem nivou. Kreditna sredstva nisu povučena u planiranim tranšama po planu, što je dijelom uticalo na manje ostvarenje sredstava. Izvršenje budžetske potrošnje za prvih šest mjeseci 2009. iznosi 20.200.805,00 KM, ili 34% sredstava.

⁷ najveće smanjenje imaju: troškovi za obilježavanje manifestacija, reprezentacija, informisanje, troškovi komunalne potrošnje

⁸ smanjenje se odnosi na: finansiranje neprofitnih organizacija, kulture, sporta, podsticaja, finansiranje političkih partija i udruženja.

Odvozom čvrstog otpada od strane preduzeća „Komunalac“ a.d. Bijeljina obuhvaćeni su svi građani na području grada Bijeljine, kao i pojedine seoske mjesne zajednice (MZ Velika Obarska, MZ Hase, MZ Patkovača - dio, MZ Dvorovi – prigradski dio, MZ Amajlije – prigradski dio). Ukupno je odvozom čvrstog otpada od strane ovog preduzeća obuhvaćeno oko 15.000 domaćinstava. Prema Programu odvoza čvrstog otpada, odvoz i deponovanje čvrstog otpada vrši se:

- za domaćinstva u individualnim stambenim objektima, odvoz se vrši jednom sedmično;
- za domaćinstva koja žive u stambenim zgradama, gdje se smeće odlaže u kontejnere, odvoz se vrši više puta nedeljno, a u užem gradskom području i dva puta dnevno;
- za pravna lica odvoz se vrši svaki dan, a u užem području grada i dva puta dnevno.

Cijena koju građani plaćaju za odvoz čvrstog otpada je 0,08 KM/m², što za prosječno domaćinstvo iznosi oko 6,00 KM mjesečno. Pravna lica odvoz čvrstog otpada plaćaju 13,00 – 67,00 konvertibilnih maraka, zavisno od vrste djelatnosti i količine proizvedenog otpada.

Pored „Komunalca“ koji pokriva grad i neke seoske mjesne zajednice, postoje još 3 privatna preduzeća iste djelatnosti, koja pokrivaju ostale seoske mjesne zajednice, tako da je područje čitave opštine pokriveno odvozom čvrstog otpada. Međutim, nisu sva seoska domaćinstva uključena u odvoz otpada. Informacije dobijene od komunalnih preduzeća govore da je u prosjeku oko 40% seoskih domaćinstava uključeno u odvoz otpada, što znači da je ukupno, na području cijele opštine Bijeljina, oko 70% domaćinstava uključeno je u proces odvoza čvrstog otpada.

Od 01.07.2007. godine gazdovanje nad deponijom preuzelo je javno preduzeće „Eko-dep“, čiji su osnivači 5 opština u regionu Bijeljine. Izgradnja regionalne deponije trebala bi biti završena do kraja 2009. godine. Radi se o kapitalnom projektu, vrijednom oko 5,2 miliona KM, koji finansiraju opštine osnivači regionalne deponije, a biće korišten i novac iz kreditnog programa Svjetske banke.

Osnovni problem koji se javlja je visoka cijena odlaganja otpada na novoj deponiji, koja iznosi 8,00 KM po toni čvrstog otpada. Iako deponija još uvijek nije završena i tokom 2008. godine nastavljeno je deponovanje otpada na staroj deponiji s tim da je vršena stalna prekrivka inertnim materijalom. U toku 2009. planirana je izgradnja sanitarnih ćelija, a završetak radova očekuje se u oktobru 2009. godine. Ukupna količina dovezenog čvrstog komunalnog otpada u toku 2008. godine je oko 28 000 tona, što je daleko ispod planiranih količina gledajući broj stanovnika regije. Preduzeće „Eko-dep“, prema navodima u svom Izvještaju o radu za 2008. godinu, poslovalo je na pozitivnoj nuli, kao i prethodnih godina. Ukoliko se ovakav trend nastavi, dovešće se u pitanje otplaćivanje kredita Svjetske banke koji bi trebali da se počnu otplaćivati krajem 2010., odnosno 2013. godine.

Manji dio grada Bijeljine, tačnije 1.000 domaćinstava i 87 pravnih lica priključeni su na sistem gradskog grijanja, što čini svega oko 4% ukupnog broja domaćinstava na području opštine. Građani priključeni na

ovaj sistem grijanje plaćaju po cijeni od 2,40 KM/m² mjesečno, a pravna lica čak 5,40 KM/m², na bazi polugodišnje grejne sezone. Ukupan trenutni kapacitet toplane je 7 MW i ne postoji mogućnost priključenja novih korisnika.

Za funkcionisanje gradskog grijanja brine se JP „Gradska toplana“ Bijeljina, koja je i pored prilično visoke cijene grijanja, u 2008. godini poslovala na pozitivnoj nuli, uz donaciju iz opštinskog budžeta od 80.000 KM. U izvještaju ovog preduzeća navodi se da prihodi od isporuke toplotne energije nisu dovoljni za pokrivanje rashoda poslovanja. Za postizanje likvidnosti odnosno obezbjeđenja neophodnih novčanih sredstava potrebno je proširenje toplifikacije grada, kao i mogućnost proširenja kapaciteta kotlovnice. Naplativost isporuke toplotne energije u 2008. godini bila je na nivou od oko 80%. Iako bi preduzeće poslovalo u značajnom minusu bez dotacije lokalne uprave, to nije imalo uticaja na isplate naknada članovima Nadzornog odbora, kojima je umjesto planiranih 13.000 KM isplaćeno oko 17.000 KM.

Lokalna uprava planirala je u 2009. godini nabaviti novi kotao za gradsku toplanu, ali taj posao je još uvijek u fazi realizacije. Bez proširenja kapaciteta, uz povećanje naplativosti i otklanjanja problema podzemnih voda u ulicama Dušana Baranjina i Majora Dragutina Gavrilovića, sistem gradskog grijanja u gradu Bijeljini neće biti na zadovoljavajućem nivou.

Dugoročno gledano poboljšanje će se osjetiti realizacijom projekata gasifikacije i toplifikacije grada, ali oni su trenutno tek u svojoj početnoj fazi, a vidljivih rezultata još uvijek nema.

Snabdijevanje pitkom vodom građana opštine Bijeljina povjereno je akcionarskom društvu „Vodovod i kanalizacija“ (VIK). Područje opštine Bijeljina snabdijeva se pitkom vodom sa izvorišta "Grmić" koje se nalazi na jugoistočnom dijelu grada Bijeljina. Na vodovodni sistem Bijeljina priključena su sljedeća naselja: grad Bijeljina, Janja, Kojčinovac, Ljeskovac, Pučile, Glogovac, Patkovača, Golo Brdo, Amajlije, Popovi, Dijelovi, Dvorovi, Triješnjica, Dazdarevo, Gojsovac, i dio naselja Hase. Kroz dijelove naselja Velika Obarska, Gornje Crnjelovo i Donje Crnjelovo, Batković, Ostojićevo, Gornji i Donji Brodac i Velino Selo prolazi sjeverni prsten vodovoda sa kog se trenutno snabdijeva veoma mali broj domaćinstava zbog slabo razvijene distributivne mreže. Sadašnji instalisani kapacitet izvorišta je 535 l/s, dok je procijenjeni kapacitet 1.500-2.000 l/s. U ljetnom periodu ne primjenjuju se restriktivne mjere, ali u određenim periodima dolazi do smanjenja pritiska u sistemu. Kvalitet vode na izvorištu je zadovoljavajući i koristi se bez kondicioniranja, osim hlorisanja iz preventivnih razloga. Eksploatacioni bunari su smješteni u ograđenoj neposrednoj zaštitnoj zoni u kojoj se sprovode sve propisane mjere sanitarne zaštite. Međutim, imajući u vidu činjenicu da grad Bijeljina nema izgrađen sistem za odvodnju fekalnih otpadnih voda, nego se otpadne vode nakon taloženja u neadekvatnim septičkim jamama prelivaju u podzemlje, postoji velika opasnost od zagađenja izvorišta.

Ukupan broj priključaka na vodovodnu mrežu zaključno sa decembrom 2008. iznosi 27.902 priključka, od čega su 24 635 domaćinstva, a taj broj do danas nije značajno uvećan. Procjena je da se sa vodovodnog sistema snabdijeva 55-60% od ukupnog broja stanovništva opštine Bijeljina.

Stanovništvo ostalih naseljenih mjesta na području opštine Bijeljina trenutno se snabdijeva vodom iz sopstvenih izvora, većinom plitkih individualnih kopanih ili bušenih bunara. U nekim mjestima bliže rijeci Savi izbušeni su dublji bunari preko kojih se uzima arterska voda koju stanovništvo koristi uglavnom za piće. Izuzetak je naselje Slobomir na Drini kod Popova koje ima zaseban sistem vodosnabdijevanja.

Cijena pitke vode u Bijeljini prije početka izgradnje kanalizacionog sistema bila je na prosječnom nivou među gradovima u BiH, i za domaćinstva iznosila je 0,57 KM uklj. PDV. Međutim, Ugovorom o zajedničkoj realizaciji Projekta «Izgradnja sistema sakupljanja otpadnih voda na području Opštine Bijeljina» između Opštine Bijeljina i A.D. «Vodovod i kanalizacija» Bijeljina, Opština Bijeljina između ostalog se obavezala „*da će preduzeti sve potrebne aktivnosti da omogući Projektnoj kompaniji primjenu tarifa za usluge vodovoda i kanalizacije koje će omogućiti da postigne minimalne finansijske koeficijente definisane u projektnom ugovoru*“, te „*da će preduzeti sve potrebne aktivnosti da održi tarife za vodu i kanalizaciju kojima će omogućiti da Projektna kompanija pokrije troškove poslovanja iz osnovne djelatnosti, plaćanja kamata i anuiteta po osnovu kreditnog zaduženja*“ Iza ovakve formulacije krije se prećutna saglasnost Opštine na podizanje nivoa cijene vode najprije od januara 2008. za 35%, a potom u periodu od 2009. do 2011. godine za 9% godišnje, plus nivo inflacije, uz plaćanje kanalizacije u iznosu od 100% od utrošene vode, umjesto ranijih 50%. Iako je saglasnost opštine za povećanje cijene vode data uz uslov da se sredstva od povećanja cijene vode izdvajaju na poseban račun i koriste samo za investicije u kanalizaciji i servisiranje kredita, to u protekloj godini nije učinjeno i prihod iz pov

podsticaja iznosila je od 3.000-5.000 KM za zapošljavanje jednog radnika, odnosno preko 5000 za zapošljavanje dva i više radnika, a pomenutim projektima zaposlena su 44 radnika u 2008. godini.

Polovinom 2008. godine osnovan je Agrarni fond po modelu kreditno garantne organizacije, u koji se izdvaja 6% godišnje iz opštinskog budžeta.

Opština Bijeljina je rezervisala poseban prostor, "industrijsku zonu", sa potrebnom infrastrukturom za izgradnju svih vrsta industrijskih i drugih kapaciteta.

U prva 4 mjeseca 2009. godine došlo je do smanjenja broja zaposlenih na području opštine, i zaključno sa aprilom 2009. on iznosi 23.695. Neophodno je da se programi podsticaja u zapošljavanju od strane lokalne uprave u 2009. godini intenziviraju da bi se u što većoj mjeri smanjio broj ljudi koji ostaju bez posla usljed efekata svjetske ekonomske krize.

Budžetom opštine za 2009. godinu bilo je planirano povećanje podsticajnih sredstava na 300.000 KM, što predstavlja značajno povećanje u odnosu na prošlu godinu. Međutim, rebalansom budžeta za 2009. godinu, sredstva planirana za ovu namjenu su prepolovljena, i iznose 150.000 KM. Analiza relevantnih pokazatelja na kraju 2009. godine reći će da li su ova sredstva u praksi dala željeni efekat u oblasti zapošljavanja.

130.000	300.000	150.000

Tabela 2. Izdvajanja iz opštinskog budžeta za podsticaje za zapošljavanje

Građani opštine Bijeljina usluge primarne zdravstvene zaštite ostvaruju putem Doma zdravlja Bijeljina, koji je završno sa 2008. godinom brojao 12 ambulanti porodične medicine u gradu Bijeljini, 2 ambulante u Janji, te 16 seoskih terenskih ambulanti porodične medicine, sa ukupno 99 ljekara. U posljednja 3 mjeseca 2008. godine mobilni timovi Doma zdravlja pregledali su oko 5.000 pacijenata u seoskim sredinama gdje ne postoje formirane lokalne ambulante.

Od aprila 2009. godine građanima je na raspolaganju još jedna ambulanta porodične medicine u Majevičkoj ulici, u renoviranim prostorijama koje je posljednjih 20 godina koristio SKUD Semberija, a inače su vlasništvo Doma zdravlja. Planirano je da u ovom objektu rade 4 tima porodične medicine koji bi opsluživali oko 8.000 građana koji gravitiraju ovom dijelu grada.

Veliki korak u prvoj polovini 2009. godine Dom zdravlja je učinio nabavkom mobilnog mamografa, čija je osnovna uloga rano otkrivanje raka dojke kod žena. Ovaj potez predstavlja dobar primjer saradnje vladinog i nevladinog sektora u realizaciji projekata od interesa za veliki broj građana opštine Bijeljina i šire. Naime, ovaj uređaj vrijedan 200.000 KM nabavljen je zajedničkim naporima lokalne uprave, Doma zdravlja, udruženja žena "Gea" i Fonda zdravstvenog osiguranja RS. Njime je moguće obaviti do 20 pregleda dnevno, i posebno je značajan za ruralne krajeve opštine kojima centralni Dom zdravlja nije lako dostupan. Inače se na preglede fiksnim mamografom u centralnom Domu zdravlja čeka i po 2 mjeseca. Ovaj uređaj biće dostupan i drugim opštinama koje za to iskažu interesovanje.

Pored renoviranja i otvaranja nove ambulante u Majevičkoj ulici u Bijeljini, investicije u infrastrukturu u primarnoj zdravstvenoj zaštiti predviđene su i kroz rekonstrukciju ambulante u mjestu Janja koja je započela krajem jula mjeseca 2009, a planirani rok za završetak radova je 90 dana. Nakon ovih radova medicinski radnici, te oko 25.000 korisnika zdravstvenih usluga koji gravitiraju ovom području trebali bi dobiti mnogo bolje uslove za rad i liječenje. Sredinom 2009. godine započeti su i radovi na uređenju prostora oko Doma zdravlja Bijeljina, a u drugoj polovini godine očekuje se dograđivanje objekta Doma zdravlja, odnosno spajanje Poliklinike 1 i Poliklinike 2, čime će se dobiti novi prostor za rad i uslovi za otvaranje novih ambulanti.

Prema Izvještaju o radu za 2008. godinu, u Domu zdravlja Bijeljina zaposleno je 324 medicinskog i nemedicinskog osoblja, za čija je bruto primanja u 2008. godini izdvojeno skoro 7 miliona KM, na osnovu čega se zaključuje da je prosječna mjesečna neto plata iznosila oko 1.200 KM. Najveći izvor finansiranja predstavlja Fond za zdravstvenu zaštitu RS, dok je iz opštinske kase za primarnu zdravstvenu zaštitu u 2008. izdvojeno oko 450.000 KM. Planirana sredstva za 2009. iz opštinskog budžeta bila su uvećana na 530.000 KM, ali su rebalansom usljed slabog punjenja budžeta u prvoj polovini 2009. godine smanjena na 380.000 KM. Istovremeno, lokalna skupština, u cilju štednje i slabog punjenja budžeta, ograničila je primanja članovima nadzornih i upravnih odbora preduzeća čiji je osnivač Opština na maksimalno 250 KM mjesečno, ali su Dom zdravlja i JU Apoteka „Semberija“ izuzeti i omogućeno im je da za članove ovih odbora izdvajaju do 500 KM.

458.350	530.000	380.000

Tabela 3.1. Izdvajanja iz opštinskog budžeta za primarnu zdravstvenu zaštitu

Broj korisnika usluga Centra za socijalni rad u stalnom je porastu, i ako uporedimo brojke iz 2008. sa 2007. godinom, primjetno je povećanje od oko 20%. Ukupan broj korisnika stalne pomoći (osnovna prava: novčana pomoć, dodatak za tuđu pomoć i njegu, jednokratne pomoći) na kraju 2008. godine približio se broju od 1.900 korisnika. Istovremeno, broj korisnika javne kuhinje bio je 200, za čije potrebe je iz lokalnog budžeta u izdvojeno 120.000 KM. Iako u Centru predviđaju povećanje broja korisnika, sredstva planirana za 2009. godinu smanjena su najprije na 110.000 KM, a potom rebalansom budžeta na 88.000 KM.

Centar ima 26 zaposlenih, što, prema normativima socijalne zaštite, poredeći sa trenutnim brojem stanovnika, nije dovoljno. Istovremeno, za neto plate zaposlenih u Centru izdvaja se oko 260.000 KM, što govori da je prosječna neto plata zaposlenih u CSR u 2008. iznosila oko 830 KM.

Opština Bijeljina u 2008. godini izdvojila je preko 1,7 mil. KM za rad Centra za socijalni rad i socijalnu zaštitu korisnika Centra, što iznosi oko 3,2% od ukupnog budžeta opštine. Sredstva planirana za 2009. godinu bila su uvećana čak za skoro 30%, međutim rebalansom budžeta sredstva su srezana skoro na nivo iz prethodne godine. Detaljniji pregled dat je u tabeli 3.2.

Manjak sredstava u lokalnom budžetu u ovoj godini najprije su osjetile socijalne kategorije. Isplata socijalne pomoći krajem juna 2009. godine kasnila je 2 mjeseca, jer su se početkom jula mjeseca isplaćivale novčane pomoći za april, iako su, kako iz Centra tako i od lokalne uprave, stizala uvjerenja da socijalna zaštita neće u velikoj mjeri osjetiti rebalans budžeta, i da će se korekcije vršiti samo u kategoriji proširenih prava (poboljšanje stambenih uslova i isplata jednokratnih novčanih pomoći)

U pravcu poboljšanja socijalne zaštite na području opštine Bijeljina, lokalna uprava donijela je odluku kojom se povećava iznos sredstava namijenjen za smještaj korisnika u porodice, i on po rebalansu budžeta iznosi 134.000 KM, iako je prvobitno najavljeno povećanje na 160.000 KM.

Centar za soc. rad	587.065	696.360	532.080
Socijalna zaštita	1.135.676	1.562.740	1.299.192

Tabela 3.2. Izdvajanja iz opštinskog budžeta za CSR i soc. zaštitu

Na području opštine Bijeljina funkcionišu 4 vrtića za djecu, i to 1 javni i 3 privatna vrtića. Boravak jednog

prevaziđen povećanjem broja učenika po odjeljenju, što svakako ne predstavlja kvalitetno rješenje, ali u ovom trenutku jedino moguće da bi se svi osnovci upisali u srednje škole. Strategijom razvoja opštine do 2015. godine planirana je rekonstrukcija i nadogradnje objekta Tehničke škole u Atinskoj ulici, čime bi ovaj problem mogao biti trajno riješen. Istovremeno, u školsku 2009/2010 upisalo se 1.033 osnovca, što je u nivou prosjeka u posljednje 4 godine.

Opština Bijeljina u 2008. godini potrošila je oko 2,5 mil. kreditnih sredstava za izgradnju Centra za visoko obrazovanje, u koji bi do početka školske 2009/2010 trebala biti smještena 4 javna fakulteta koji postoje u ovoj opštini. Ukupno je od 2003. godine kada je počela izgradnja, pa do kraja 2008. godine utrošeno oko 8,7 mil. KM. Grubi radovi na ovom objektu završeni su do lokalnih izbora 2008. godine, a opremanje zgrade finansira Vlada RS sredstvima od 1,3 mil. KM.

Opština Bijeljina u 2008. godini prednjači ispred ostalih posmatranih opština u BiH po izdvajanju za obrazovanje, izdvajajući skoro 5 mil. KM, ili 9% od ukupnog budžeta u 2008. Izuzmu li se kreditna sredstva za Centar za visoko obrazovanje, taj procenat je i dalje na višem nivou nego kod ostalih opština, i iznosi oko 4,5% od ukupnog budžeta opštine. Međutim, rebalans budžeta u 2009. godini uslovio je rezanje sredstava za obrazovanje. Najprije će to direktno osjetiti roditelji učenika, jer su sredstva za subvencije za prevoz učenika prepolovljena. Nasuprot tome, za pohvalu je da su stipendije za studente i učenike povećane u 2009. na 280.000 KM i rebalansom budžeta nisu smanjivane.

Subvencije za predšk. ustanove	245.590	250.000	130.000
Prevoz učenika	368.000	490.000	320.000
Studentske i učeničke stipendije	251.966	280.000	280.000
Izdvajanja za obrazovanje (bez prethodnih stavki) ⁹	4.694.025 ¹⁰	2.185.486	1.859.530

Tabela 4. Izdvajanja iz opštinskog budžeta za obrazovanje

Na području opštine Bijeljina proteže se 55 lokalnih puteva dužine 258 km od čega je 84 km makadamskih i 174 km asfaltnih. U 2008. godini potrošeno je 9,5% ukupnog budžeta Opštine na izgradnju putne mreže, ili prevedeno u novac, nešto preko 5,2 mil. KM. Od toga su 3,4 mil. KM redovna budžetska sredstva, a 1,8 mil. KM kreditna sredstva za rekonstrukciju i izgradnju pojedinih puteva i ulica.¹¹

Izgradnjom kanalizacije znatno je popravljeno stanje putne mreže u gradu, ne samo time što su ulice dobile novi sloj asfalta, nego što su rađena nova rješenja gdje god je to bilo moguće. Tako je Ulica Miloša Obilića dobila novu traku za parkiranje i zelenilo, izgrađen je kružni tok na raskršću „Dizdarević“, te sagrađen novi most preko kanala Dašnica nedaleko od zgrade MUP-a. Međutim, izgradnjom mosta, raskrsnica sa jedne njegove strane dobila je sasvim novi oblik, veoma nepovoljan i opasan za odvijanje saobraćaja. Ostale ulice u kojima nije rađena kanalizacija, u izuzetno su lošem stanju. Ako se izuzme rekonstrukcija dijela Ulice 27. marta početkom 2009. godine, sve ostalo predstavlja krpljenje udarnih

⁹ Investicije u obrazovanju, nabavka opreme, intervencije, troškovi srednjih škola

¹⁰ Uključujući kreditna sredstva od 2.338.398 KM za Centar za visoko obrazovanje)

¹¹ put Brijesnica-Ljeljenča, nova ulica u naselju Koviljuše, novi dio Račanske ulice, projekti i eksproprijacija za dio zaobilaznice

rupa od proljeća do proljeća. Povećanjem investicija u rekonstrukciji ulica smanjile bi se potrebe za njihovim stalnim krpljenjem.

Slična situacija je i sa horizontalnom signalizacijom, za koju se svake godine iz budžeta opštine troši 40.000 – 50.000 KM. Međutim, umjesto da se koriste dvokomponentni materijali za debeloslojne oznake pješačkih prelaza, raskršća i sl., nanose se jednokomponentne jednoslojne boje kratkog vijeka, tako da pješački prelazi u gradu Bijeljini u najvećem dijelu godine nisu dovoljno vidljivi, jer vrlo brzo bivaju uništeni intenzivnim saobraćajem. Ako tome dodamo nedovoljnu saobraćajnu kulturu kako vozača tako i pješaka, pravo je čudo da nema mnogo više saobraćajnih nezgoda.

Osim po blijedim pješačkim prelazima, Bijeljina je grad prepoznatljiv i po provaljenim uličnim šahtovima i slivnicima. U mnogim gradskim ulicama, od kojih treba izdvojiti najprometnije - npr. Račanska, D. Tucovića, Beogradska, itd, vozači moraju biti pravi majstori u „veleslalomu“ da bi izbjegli provaljene šahtove i slivnike.

Duga je lista nekvalitetnog vršenja poslova finansiranim narodnim parama u ranijem periodu. Još jedan takav slučaj je i jedna od najprometnijih gradskih raskrsnica, raskrsnica ulica D. Tucovića, Beogradske i Živojina Mišića, primjer nekvaliteta i lošeg nadzora nad javnim radovima. Prije nekoliko godina izvršena je rekonstrukcija te raskrsnice, ali je nekvalitetnim izvođenjem radova ostavljeno veliko asfaltno ispupčenje na sredini raskrsnice, koje značajno usporava saobraćaj već dugi niz godina, a inspeksijske službe nikada nisu reagovala. Istovremeno, pri dolasku na tu raskrsnicu iz centra grada, ako uspijete da zaobiđete sve propale šahtove i slivnike, dolazite do asfalta koji je toliko naboran da se vozilo trese kao da se radi o najlošijem makadamskom putu. Iako se radi o jednoj od najprometnijih tranzitnih gradskih raskrsnica, semafor veoma često nije u funkciji, a u jednom periodu nije radio duže od godinu dana, a pješački prelazi imaju veoma kratak rok trajanja. Sličnog kvaliteta je i horizontalno obilježavanje ležećih policajaca, koji svojom veličinom predstavljaju prepreke na putu, a ne sredstvo za usporavanje saobraćaja. Izuzetak su novopostavljeni ležeći policajci u Ulici Sv. Save. Svjetlosnom signalizacijom, odnosno semaforima, riješeno je ukupno 7 gradskih raskrsnica.

Zimsko održavanje ulica u gradu Bijeljini protekle zime bilo je na lošem nivou, nasuprot zadovoljavajućem održavanju magistralnih puteva koji ulaze u grad. Već je postalo uobičajeno da putare snijeg iznenadi u januaru. Apeli komunalne policije na obavezu čišćenja snijega sa trotoara od strane građana i pravnih lica nisu dali zadovoljavajući rezultat. Inače, sredstva koja se godišnje izdvajaju za zimsko održavanje puteva su oko 150.000 KM.

Planom održavanja i modernizacije lokalnih i nekategorisanih puteva i gradskih ulica na području opštine Bijeljina za 2009. godinu definisani su prioriteti na kojima će se raditi u 2009. godini. Izdvajamo neke od njih, uz navođenje stanja sa krajem jula 2009:

Asfaltiranje Ulice Svetozara Ćorovića	NIJE REALIZOVANO
Rekonstrukcija Ulice Vojvode Stepe	NIJE REALIZOVANO
Rekonstrukcija Karađorđeve ulice	NIJE REALIZOVANO
Rekonstrukcija Komitske ulice	NIJE REALIZOVANO
Izgradnja kružnog toka Račanska – Srp. Dobrov. Garde	REALIZOVANO
Rekonstrukcija raskrsnice ulica D. Baranjina, Kulina Bana i Neznanih junaka	NIJE REALIZOVANO

Izgradnja treće trake na raskršću D. Tucovića - Beogradska	NIJE REALIZOVANO
Izgradnja treće trake na raskršću Kneza Miloša - Karađorđeva	NIJE REALIZOVANO
Izgradnja treće trake na raskršću kod Doma zdravlja	REALIZOVANO
Izgradnja i rekonstrukcija trotoara u ulicama Žrtava f. terora, Potporučnika Smajića, Stefana Dečanskog, Srpske vojske, Kulina Bana	NIJE REALIZOVANO
Izgradnja semafora na raskršću D. Tucovića - Majevička	NIJE REALIZOVANO
Izgradnja pješačkog semafora kod OŠ „Knez Ivo od Semberije“	NIJE REALIZOVANO
Izgradnja pješačkog semafora kod Doma zdravlja Bijeljina	NIJE REALIZOVANO

Lokalna uprava planirala je u 2009. godini značajno povećanje sredstava za održavanje, rekonstrukciju i izgradnju putne mreže na prostoru opštine Bijeljina, u ukupnom iznosu od 7,1 mil. KM. Međutim, rebalansom budžeta ta sredstva su smanjena za 40%.

Izgradnja i rekonstrukcija putne mreže	5.201.833	5.600.000	4.500.000 ¹²
Održavanje i zaštita lokalnih puteva (uklj. i zimsko održ.)	1.344.500	1.500.000	900.000

Tabela 5. Izdvajanja iz opštinskog budžeta za putnu infrastrukturu

Nedostatak parking prostora u Bijeljini jedan je od gorućih problema ovog grada već dugi niz godina. U 2007. i 2008. godini napravljen je korak naprijed uvođenjem novog sistema naplate parkinga putem sms poruka i parking karti sa cijenom utemeljenom na jednom satu, a ne kao ranije na jednom danu. Trenutno raspoloživih 830 parking mjesta podijeljena su u crvenu i plavu zonu, sa jednočasovnom cijenom parkiranja od 0,50 odnosno 0,30 KM po satu, dok dnevna karta u plavoj zoni iznosi 2 KM. Ovakvim načinom naplate povećana je cirkulacija vozila na parking mjestima, i napravljen evidentan napredak. Sistem je omogućio povlašteno parkiranje stanarima zgrada oko javnih parkinga, te osobama sa invaliditetom. U Informaciji o upravljanju javnim parkiralištima u Bijeljini za 2008. godinu koju je sačinila Direkcija za razvoj grada, kroz veoma štur i netransparentan finansijski izvještaj iskazan je prihod od parkiranja u iznosu od 690.000 KM, koliko iznose i rashodi i potraživanja, pa ispada da je sistem poslovao na pozitivnoj nuli. To i nebi bilo iznenađujuće kada bi se u rashodima našla sredstva za stvaranje novih parking mjesta u gradu. U ostalim segmentima Informacija daje dobar pregled provedenih i planiranih aktivnosti, te prijedlog mjera za unaprjeđenje sistema parkiranja. Jedna od predloženih mjera je i povećanje sadašnje cijene od 0,50 KM u crvenoj zoni na 0,60 KM, te povećanje blokiranja vozila za neplatiše sa 20 na 35 KM. Drugi prijedlog dobio je podršku Skupštine opštine.

¹² Ovaj iznos uključuje i učešće u izgradnji vodovodne i elektro mreže, izdvojen iznos za izgradnju i rekonstrukciju putne mreže nije dat u rebalansu budžeta za 2009. Linearnim smanjenjem od 40% kako je urađeno na stavci održavanja, može se pretpostaviti da se radi o iznosu od 3.360.000 KM.

Javni prevoz na području opštine Bijeljina obavlja „Semberijatransport“ a.d. sa 12 gradsko-prigradskih linija¹³ i 10 dnevnih polazaka, te 2 mala prevoznika sa ukupno 3 linije. Ukupan broj angažovanih autobusa je 29. Jednostavnim izračunavanjem dolazi se do brojke od oko 9200 stanovnika na jednu liniju, što je daleko od dovoljnog. Postojanje gradskog prevoza u Bijeljini je proces u povoju koji egzistira tek nekoliko godina. Uske ulice i nepostojanje infrastrukture za kvalitetno odvijanje gradskog prevoza bili su ograničavajući faktori pri osmišljavanju i puštanju ovog sistema. Iz tih razloga operater gradskog prevoza „Semberijatransport“ obavezao se da će za namjenu gradskog prevoza koristiti autobuse manjih gabarita, međutim, vrlo brzo su se u saobraćaju našli i glomazni autobusi, neadekvatni za uličnu infrastrukturu kakvu ima grad Bijeljina, pa je uvođenje gradskog prevoza djelimično stvorilo dodatne poteškoće i začepjenja u saobraćaju, umjesto rasterećenja istog. Dodatnu poteškoću predstavlja lokacija glavne autobuske stanice u samom centru grada, i zbog koje je Ulica Meše Selimovića najsporiya gradska ulica.

Za gradske relacije, osnovna cijena karte iznosi 1 KM, dok za prigradske iznosi 1,5–5 KM, zavisno od relacije. Mjesečna karta za radnike i učenike srednjih škola u gradskom saobraćaju iznosi 40 KM, a u prigradskom 45-120 KM, zavisno od relacije. Penzioneri, porodice palih boraca i RVI imaju 50% popusta, dok troškove prevoza učenika osnovnih škola snosi Ministarstvo prosvjete RS i opština Bijeljina. Opština Bijeljina je rebalansom budžeta u 2009. godini prepolovila subvencije namijenjene za prevoz učenika.

Generalna ocjena stanja javnog prevoza u Bijeljini je da je on u potpunosti u funkciji stvaranja profita operatera javnog prevoza, a ne u funkciji opšteg interesa građana i zajednice. U tom smislu, broj linija, polazaka, stajališta, vozila, cjenovna politika i ostale oblasti javnog prevoza, prepuštene su odlučivanju operatera javnog prevoza. Da bi postao efikasan i pogodan za veliki broj građana, javni prevoz u gradu Bijeljini zahtijeva temeljnu reformu. Novim rješenjima mora se ići u pravcu poboljšanja infrastrukture, povećanja broja linija i polazaka, da bi se, između ostalog, i smanjio broj automobila koji ulaze u centar grada, odnosno velike gužve u saobraćaju i parkiranju.

Direkcija za razvoj i izgradnju grada uradila je u prvoj polovini 2009. godine studiju javnog gradskog putničkog prevoza na području opštine Bijeljina, kojom se daju konkretni prijedlozi za izmjene na mreži linija, reda vožnje, uvođenje zonskog tarifnog sistema, te navode ostale aktivnosti dogradnje i širenja sistema javnog prevoza putnika. Ostaje da se vidi koliko će lokalna vlast u narednom periodu biti spremna da provede predložene reforme, a u cilju stavljanja javnog prevoza prioritarno u funkciju zadovoljenja potreba građana.

Kulturni život u gradu Bijeljini u posljednjih nekoliko godina omeđen je aktivnostima koje sprovode Centar za kulturu „Semberija“¹⁴, Narodna biblioteka „Filip Višnjić“, i Muzej Semberije. Ustanova Centar

¹³ Ova informacija dobijena je od „Semberijatransport“, a.d., dok se u Izvodu iz studije javnog gradskog putničkog prevoza na području opštine Bijeljina navodi 18 linija gradskog i prigradskog saobraćaja „Semberijatransporta“

¹⁴ Ustanova Centar za kulturu „Semberija“ nastala je 2007. godine spajanjem Doma omladine, Galerije „Milenko Atanacković“ i gradskog bioskopa (Bijeljina-film)

za kulturu „Semberija“ ima ukupno 27 zaposlenih. Prema izvještaju o radu za 2008. godinu, Centar za kulturu „Semberija“ pružio je građanima veoma malo kulturnih sadržaja, pogotovo onih na visokom, odnosno profesionalnom nivou. Naime, iako Bijeljina ne raspolaže pravom pozorišnom zgradom, sala Doma omladine¹⁵ i bioskopska sala adekvatne su za izvođenje manje zahtjevnih pozorišnih predstava. U 2008. godini građani su bili u prilici da vide svega 12 pozorišnih predstava, od čega je 5 profesionalnih predstava bilo u vrijeme manifestacije „Dani komedije“, a ostatak su amaterske, ispitne i dječije predstave. Organizovano je 9 različitih izložbi u gradskoj galeriji, te isto toliko koncerata različite vrste muzike, od lokalnih KUD-ava i horova, pa do afirmisanih izvođača.

U kakvom stanju se nalazi Centar za kulturu, govori i iskazani finansijski izvještaj, gdje su prihodi od predstava svega 16.500 KM, manje nego što su prihodi od vjenčanja koja su se organizovala u sali Doma omladine, a isplaćeni honorari za održane predstave iznose 22.700 KM. Od sopstvenih prihoda Centra za kulturu, oko 50% (105.000 KM) čini prihod od prodatog pića ugostiteljskog objekta koji se nalazio u sastavu zgrade Doma omladine. Istovremeno, izdvajanja iz opštinskog budžeta za ovu ustanovu u 2008. bila su oko 300.000 KM. Svi ovi, a i mnogi drugi brojevi govore o tome da upravljanje ovom ustanovom i organizovanje kulturnih događaja nije na nivou na kakvom bi trebalo i moglo biti. Budžetom za 2009. godinu bila su predviđena sredstva od 290.000 KM za ovu ustanovu, ali su rebalansom smanjena na 220.000 KM.

Investicije u oblasti ustanova kulture planom budžeta za 2009. planirane su na nivou od 5 mil. KM. Međutim, rebalansom su drastično smanjene na nivo od 1 mil. KM.

Avugusta 2009. započeto je rušenje Doma omladine, a na toj lokaciji bi odmah po rušenju trebala započeti izgradnja nove zgrade Centra za kulturu, a ukupna vrijednost projekta se procjenjuje na 8 mil. KM. U medijima je objavljeno da se u 2009. na izgradnju ovog kapitalnog projekta planira utrošiti 1,9 mil KM. Postavlja se pitanje sa koje pozicije, obzirom na navedeno smanjene u investicije u kulturi od 80%, odnosno 1 mil. KM za sve investicije u oblasti kulutre u 2009. godini.

Narodna biblioteka „Filip Višnjić“ osnovana je 1932. godine, i najstarija je ustanova kulture u Bijeljini. Svoj doprinos kulturnom životu ovog grada u najvećoj mjeri daje stalnim radom na obogaćivanju fonda knjiga koji su na raspolaganju zainteresovanim građanima. U 2008. godini kupljeno je 670 novih naslova, odnosno 2.200 primjeraka knjiga. Pored ove osnovne djelatnosti, Biblioteka je organizator niza književnih večeri, promocija knjiga, tribina, predavanja, i drugih aktivnosti. Opština Bijeljina u 2008. ukupno je na Biblioteku potrošila oko 126.000 KM, od čega je vlastiti prihod Biblioteke bio oko 53.000 KM. Prema finansijskom izvještaju za 2008. godinu, Biblioteka je potrošila čak 26.000 KM za grijanje, pored 10.000 KM potrošenih za troškove električne energije. Ukupan planirani budžet za 2009. bio je znatno uvećan, čak 191.000 KM, međutim rebalansom su ta sredstva smanjena za oko 30%

Sredinom 2009. godine u Janji kod Bijeljine obnovljen je rad biblioteke Bošnjačke zajednice kulture „Preporod“ u kojoj se nalazi oko 6.000 naslova. U obnovljenom Domu kulture u Janji adaptirane su i prostorije koje će koristiti BKUD „Mula Alija Sadiković“

Muzej Semberije raspolaže sa arheološkom, etnološkom i istorijskom zbirkom. U muzeju je zaposleno 8 osoba. U toku 2008. godine priređeno je 10 povremenih i gostujućih izložbi, a isti broj planiran je i u 2009. godini. Za rad muzeja u 2008. godini opština Bijeljina izdvojila je 180.000 KM, a plan budžeta za 2009. predviđao je iznos od 234.000 KM, da bi isti rebalansom budžeta bio vraćen skoro na nivo iz 2008.

¹⁵ Zgrada Doma omladine srušena je u avgustu 2009. godine radi izgradnje nove zgrade Centra za kulturu na istoj lokaciji

Na području opštine Bijeljina formirano je 61 fudbalskih, 5 košarkaških, 3 rukometna, 3 teniska, po dva odbojkaška, streljačka i konjička kluba, po jedan ronilački i kuglaški klub, te 6 klubova borilačkih vještina, 2 šahovska i 1 auto-moto klub. Obzirom na raniju tradiciju, broj stanovnika, i finansijski kapital na području opštine Bijeljina, sport u takmičarskom smislu na veoma je niskom nivou, jer opština sa ovolikim potencijalom trenutno nema ni jedan klub¹⁶ koji se takmiči na nivou BiH. Proteklih godina lokalna uprava iz budžeta opštine izdvajala je velika sredstva za sport. Kada je u pitanju 2008. godina, po Programu Odjeljenja za društvene djelatnosti sredstva za sport iznosila su oko 1,4 mil. KM, za školski sport utrošeno je 80.000 KM, a za investicije u sportsku infrastrukturu oko 122.000 KM. U 2009. godini planirana su još veća sredstva za sport, ali su ona rebalansom značajno smanjena, posebno u oblasti sportske infrastrukture, gdje je umjesto planiranih 400.000 KM, utvrđen iznos od 80.000 KM. Inače, Bijeljina raspolaže dobrom infrastrukturom za bavljenje različitim vrstama sportova. Ono što trenutno nedostaje gradu je zatvoreni bazen. Privatni sektor nije do sada pronalazio interesa, pa bi se lokalna uprava trebala pobrinuti za realizaciju ovakvog projekta, te iskoristiti mogućnosti dobre prakse koje pruža javno-privatno partnerstvo.

Ranijih godina turistička ponuda Semberije bila je na vrlo niskom nivou. Osnivanjem Turističke organizacije stvari su krenule u pozitivnom pravcu, ali prilično sporim tempom. Prema Izvještaju o radu turističke organizacije Bijeljina, u 2008. godini zabilježena je posjeta oko 17.000 turista kroz posredovanje ove organizacije. Posjete su se najvećim dijelom odnosile na jednodnevne izlete u oblasti vjerskog turizma. Prirodni motivi, Banja Dvorovi, te rijeke Sava i Drina u smislu turističke ponude, nisu dovoljno iskorišćeni. Investicije u Banju Dvorovi, te njena promocija na nivou države i regiona, nisu vidljive. Banja Dvorovi raspolaže otvorenim bazenima velikog kapaciteta, ali u smislu poboljšanja kvaliteta usluge gostima kroz razne prateće sadržaje, skoro da ništa nije urađeno u proteklih 15-ak godina. Organizacija „Drinske regate“ još uvijek nije uspjela privući značajan broj učesnika van opštine Bijeljina. Sličan događaj u srednjem toku Drine u regionu Bajine Bašte uspijeva da okupi neuporedivo veći broj ljudi iz cijelog regiona. Istovremeno, „Zlatni kotlić Semberije“, označen kao manifestacioni motiv u turističkoj ponudi Bijeljine, prijeto da preraste u manifestaciju vašarsko-šatorskog tipa, umjesto da se više razvija njegov takmičarski element, uz animiranje što većeg broja učesnika van Bijeljine.

Jedina svijetla tačka u turističkoj ponudi Bijeljine koja privlači veliki broj gostiju van Semberije je etno selo „Stanišići“, produkt inicijative privatnog sektora u oblasti turizma. Umjesto da svoje aktivnosti organizuje singergijski i u saradnji sa etno selom, Turistička organizacija ga pominje u svom Planu na posljednjem mjestu liste turističkih motiva Semberije. Inače, značajan prihod turističke organizacije mogao bi biti ostvaren saradnjom sa privatnim preduzećima kojima je u interesu poboljšanje turizma, kao što su hoteli, restorani, i sl.

Turistička organizacija imala je u svom planu za 2008. godinu i izradu Strategije razvoja turizma opštine Bijeljina, ali ona nije urađena, uz izgovor da još nije urađena Strategija na nivou Republike Srpske, a skoro polovina sredstava (15.000 KM) planiranih za tu namjenu preusmjerena je na opremanje kancelarija. Inače, Turistička organizacija ima i web stranicu na kojoj su date sve generalne informacije, ali u rubrikama koje bi trebale da daju najave i programe važnih aktuelnih događaja, nije moguće pronaći ništa. Tako da

¹⁶ Masovne i najpopularnije grane sporta sa najdužom tradicijom u ligaškom takmičenju

ukoliko je neko htio pronaći informacije o prijavi za Drinsku regatu i Zlatni kotlić Semberije, ili pogledati višednevni Program Pantelinskih dana, to svakako nije mogao uraditi putem veb stranice Turističke organizacije, ali ni web portala Opštine.

Budžetom opštine Bijeljina, u 2008. g. za Turističku organizaciju utrošeno je oko 190.000 KM, od čega 140.000 KM na plate i naknade zaposlenih. Planom za 2009. g. sredstva su povećana na skoro 250.000 KM, ali su rebalansom smanjena na nivo čak nešto niži od prošlogodišnjeg. Izvještaj i plan rada Turističke organizacije ne daje detaljan pregled namicanja i trošenja sredstava.

Bijeljina spada u red opština koje najmanje izdvajaju za rad nevladinog sektora. U 2008. godini izdvojena je 71.000 KM za projekte nevladinih organizacija, što čini 0,13% od ukupnog budžeta opštine. Pored tog iznosa, potrošeno je i 40.000 KM za materijalne troškove organizacija koje okupljaju osobe sa posebnim potrebama, a u budžetu su kao posebne stavke pod Odjeljenjem za društvene djelatnosti i Odjeljenjem za boračko-invalidsku zaštitu navedene organizacije proistekle iz rata, Udruženje penzionera, Crveni krst, DDDK i omladinska NVO Omladinski centar. Posebnom budžetskom linijom od 26.400 KM predviđena su sredstva za projekte iz oblasti omladinskog organizovanja. Istovremeno, za finansiranje političkih partija u 2008. godini potrošeno je čak 370.000 KM.

Plan budžeta za 2009. godinu predviđa još manja sredstva za projekte NVO sektora, svega 55.000 KM. Za ovakvo stanje ne može se okriviti samo lokalna uprava, nego i nedovoljno angažovan nevladin sektor, koji bi afirmisanjem kvalitetnih projekata od interesa za lokalnu zajednicu privukao pažnju javnosti i lokalne uprave.

Kultura ¹⁷	830.534	985.467	714.160
Sport	1.605.980	2.050.000	1.210.000
Turizam	190.233	247.705	179.750
NVO sektor	71.546	55.000	55.000

Tabela 6. Izdvajanja iz opštinskog budžeta

Lokalna administrativna služba opštine Bijeljina organizovana je kroz osam odjeljenja, dvije službe, i dva samostalna odsjeka. U lokalnoj administraciji zaposleno je 279 osoba, ne računajući 33 pripravnika koji su primljeni na odrađivanje pripravnčkog staža od godinu dana. Ovaj broj zaposlenih u lokalnoj administraciji daleko je iznad standarda kojem teže evropske i zemlje okruženju od 1-1,5 promila¹⁸ u odnosu na broj stanovnika, ali je u nivou prosjeka opština u RS¹⁹ po kojem na 390 stanovnika dolazi 1 uposleni u lokalnoj administraciji.

Istovremeno, za plate i naknade zaposlenih u 2008. godini izdvojeno je 7,6 mil. KM, uključujući i naknade odbornicima u iznosu od 307.500 KM. Ovaj iznos predstavlja oko 16% od iznosa budžeta opštine Bijeljina

¹⁷ Stavka uključuje 3 navedene ustanove, te SKUD „Semberija“ i budžetsku liniju 614300 Tekuće pomoći - Sredstva za kulturu, bez kategorizacije utroška tih sredstava. Stavka ne uključuje investicije u objekte.

¹⁸ Ministarstvo za državnu upravu i lokalnu samoupravu Srbije

¹⁹ „Izvještaj o napretku reforme javne uprave u BiH“, CHP Doboje, decembar 2007.

za 2008. Odbornici SO Bijeljina primaju mjesečnu nadoknadu od 700 KM, uz naknade za rad komisija, te naknadu za prisustvovanje vjenčanjima u iznosu od 50 KM.

Načelniku opštine Bijeljina početkom 2008. godine uručen je Sertifikat za opštinu Bijeljina o uspostavi sistema upravljanja kvalitetom po zahtjevima standarda ISO 9001:2000, za djelatnost javnih usluga lokalne uprave i samouprave.

Primarna komunikacija građana opštine Bijeljina sa administrativnom službom obavlja se putem šalter sale, koja je od 2007. godine modernizovana i informatičko-tehnički veoma dobro opremljena sa automatizovanim sistemom prozivke građana, čime se izbjegavaju veliki redovi i gužve na šalterima. Šalter sala raspolaže sa 9 šaltera na kojima se dnevno obavi 450-500 različitih usluga građanima. Računari su opremljeni informacionim sistemom za evidenciju ovjere kopija i potpisa, koji u mnogome olakšava rad zaposlenima u ovoj službi. Prosječno se dnevno obavi oko 1.100 prepisa kopija raznih dokumenata, te oko 160 ovjera potpisa. Cijena ovjere kopija raznih dokumenata iznosi 1 KM, dok cijena ovjere potpisa zavisi od vrste dokumenta i iznosi 3 -20 KM. Izdavanje izvoda iz matičnih knjiga iznosi 5 KM. Obavljanje vjenčanja od strane matične službe naplaćuje se u iznosu od 15 KM, bez obzira da li se vjenčanje obavlja radnim danom ili u dane vikenda.

Sekundarni „interfejs“ za građane u cilju korišćenja servisa koje pruža lokalna administracija je web portal opštine Bijeljina²⁰. Pored svog prezentacijskog dijela sa statičnim i manje promjenljivim informacijama, ovaj portal nudi pristup velikom broju važnih dokumenata i obrazaca koje donosi lokalna uprava. U pregledu administrativne službe po odjeljenjima, pored opštih informacija o nadležnostima odjeljenja, moguće je pronaći i neke bitne obrasce za građane za koje je nadležno to odjeljenje. Tu su i podaci o aktivnostima odjeljenja, međutim oni su u ovoj sekciji zastarijeli i odnose se na 2007. godinu. U istoj sekciji nalaze se kontakt podaci zaposlenih s nazivima radnih mjesta, ali je broj navedenih zaposlenika znatno manji²¹ u odnosu na ukupan broj zaposlenih, a neki sa liste već duži period ne rade u administrativnoj službi. Sekcija Skupština daje listu imena sa fotografijama odbornika SO, bez kontakt informacija i biografija. Podsekcija skupštinske odluke, kao i skupštinski materijali, redovno se ažurira, pa je donesene odluke moguće preuzeti već nekoliko dana nakon održane sjednice SO. Ista je praksa, u vezi preuzimanja, i sa skupštinskim materijalima, što nije logično, jer bi oni mogli biti dostupni i prije održavanja same sjednice. Sekcija Dokumenti obiluje dokumentima različitog tipa, ali su oni loše sistematizovani i imenovani, a opcija pretrage ne daje pouzdane rezultate. U sekciji Obrasci nalazi se veliki broj korisnih obrazaca za štampanje i pismenu komunikaciju sa organima lokalne uprave. Portal sadrži i sekciju za upućivanje pitanja građana elektronskim putem, po odjeljenjima ili oblasti na koju se odnosi pitanje. Rubrika Novosti redovno se dopunjava aktuelnim aktivnostima lokalne uprave. Sekcija Socio-ekonomska analiza sadrži obilje informacija o opštini Bijeljina kategorisane u 7 kategorija i veliki broj potkategorija, kroz koje su obuhvaćeni skoro svi segmenti društvenog života na području opštine²². Međutim, podaci koji su izneseni su zastarijeli i datiraju iz perioda 2005–2007. godina. Dodatni problem je što ovako bitnu sekciju nije lako ni pronaći na portalu.

Generalno gledano, web portal opštine Bijeljina predstavlja veoma dobar resurs za građane u smislu dobijanja informacija i dokumenata. Osnovni nedostaci su neažurnost i loše mogućnosti kvalitetne pretrage podataka. Neažurnost se ogleda u kašnjenju objavljivanja bitnih informacija i dokumenata. E-

²⁰ www.sobijeljina.org

²¹ Od 279 zaposlenih na kontakt listi je svega 183.

²² <http://www.sobijeljina.com/8/Socio-ekonomska/analiza>

Uprava je u začetku i potrebno je još puno rada na njoj afirmaciji. Za pohvalu su početni koraci, kao što je mogućnost slanja zahtjeva za izvode iz matičnih knjiga elektronskim putem, uz dostavu na kućnu adresu i plaćanje pouzećem.

Direktna javna i dvosmjerna komunikacija građana sa predstavnicima lokalne uprave na izrazito je lošem nivou. Ne postoje redovni i planski utvrđeni termini načelnika opštine za sastanke sa građanima. Iako je u Strategiji komunikacije sa građanima kao postojeći vid komunikacije navedeno informisanje putem okruglih stolova, tribina i fokus grupa, on u praksi ne postoji. Iako je krajem 2008. usvojena Odluka o satima građana, koja predviđa redovne mjesečne sastanke građana i predstavnika Skupštine opštine, ovakav vid dvosmjerne komunikacije nije realizovan, a na upit postavljen elektronskom poštom o terminima održavanja sati građana, nikada nije dobijen odgovor. Jedino je prisutna jednosmjerna komunikacija putem medija, brošura, vodiča, itd. Zasijedanja lokalnog parlamenta moguće je pratiti putem direktnog televizijskog prenosa.

Administrativni aparat, njegova glomaznost i troškovi značajno variraju u posmatranim opštinama i gradovima. Opštine sa najvećim brojem zaposlenika su Mostar, Bihać i Trebinje, gdje već na 200 stanovnika dolazi 1 opštinski činovnik. U opštinama Federacije BiH prosječno je na 330 stanovnika zaposlena 1 osoba u administraciji, dok je taj broj u Republici Srpskoj nešto povoljniji i iznosi 390 stanovnika na 1 zaposlenog²⁴. Ovaj broj zaposlenih u lokalnoj administraciji u BiH daleko je od standarda kojem teže evropske i zemlje okruženju od 1-1,5 promila²⁵ u odnosu na broj stanovnika. U Sloveniji je, na primjer, na 460 stanovnika zaposlena je 1 osoba u lokalnoj administraciji. Ovome su se, među posmatranim opštinama, približili u Zenici i Travniku, gdje na 410, odnosno 500 stanovnika dolazi 1 zaposleni u lokalnoj upravi.

Istovremeno, za plate i naknade zaposlenih najveća izdvajanja u odnosu na ukupan budžet su u Mostaru, Širokom Brijegu i Foči (22-23%), dok su najmanja opterećenja u Banjaluci, Travniku, Trebinju i Bihaću, i iznose do 15%. Kada su u pitanju naknade u lokalnim parlamentima, ubjedljivo na prvom mjestu po visini primanja su dobojski odbornici, sa mjesečnim dodatkom od čak 1.500 KM²⁶, a zatim slijede Banjaluka, Bijeljina i Tuzla. Pored redovnih primanja, odbornici i vijećnici ostvaruju i dodatna primanja na osnovu učešća u radu u raznim komisijama. Najskromnija primanja imaju lokalni parlamentarci u Mostaru, Livnu, Travniku i Foči, čije su mjesečne naknade u rasponu od 200 do 350 KM. Nakon iznesenih cifara nameće se i logično pitanje da li odbornici SO Doboj rade 7 puta bolje i kvalitetnije za svoje građane od vijećnika u Livnu, pošto su im primanja u tolikoj mjeri veća?

Nasuprot ovome, kada treba izdvojiti sredstva za rad organa mjesnih zajednica, odbornici i vijećnici nisu baš široke ruke, pa tako u Bijeljini i Trebinju sredstva za ovu namjenu ne prelaze 0.1% od lokalnog budžeta.

Banjaluka	163.000.009	1,8	0,1	0,13	0,2	12	850
Bihać	44.340.635	1,5	0,5	0,5	0,5	15	500
Doboj	45.000.000	1,1	0,3	0,3	0,3	18	1.500
Foča	8.150.000	2	0,9	0,7	0,25	22	350
Livno	11.448.000	2,6	0	0,3	0,02	18	100 ²⁷
Mostar	56.358.000	4,5	0,4	0,4	0,05	23	200 ²⁸
N. Sarajevo	37.595.000	0,67	0,4	0,3	0,14	17	400
Pale	11.346.294	2	0	1,26	0,09	18	500
Š. Brijeg	8.461.400	2,3	0	0,9	1	23	200 ²⁹

²³ Proračuni i poređenja pravljani su na osnovu podataka u planovima budžeta za 2008. koji su bili na snazi u decembru 2008.

²⁴ „Izveštaj o napretku reforme javne uprave u BiH“, CHP Doboj, 2007.

²⁵ Izvor: Ministarstvo za državnu upravu i lokalnu samoupravu Srbije

²⁶ Ovaj iznos smanjen je u 2009. godini za 15%, ali i dalje predstavlja enormno viši iznos nego u ostalim opštinama

²⁷ Plus 120 KM po održanoj sjednici

²⁸ Plus 100 KM po održanoj sjednici

²⁹ Plus 150 KM mjesečno za jednu ili više održanih sjednica u toku mjeseca.

Travnik	13.621.000	4,9	0,4	0,4	0,4	14	300
Trebinje	22.305.578	2	0,2	0,5	0,07	15	500
Tuzla	65.961.705	3,4	0	0,5	0,8	19	700
Zenica	42.600.000	1	0,2	n.p.	0,4	20	400

U oblasti putne infrastrukture, za izgradnju novih i rekonstrukciju postojećih asfaltnih puteva izdvajanja iz lokalnih budžeta najveća su bila u Bihaću, čak 20% od ukupnog budžeta, a najniža u Mostaru, nešto ispod 3%. Većina opština drži prosjek oko 8% od budžeta opštine za ovu namjenu.

U sportsku infrastrukturu u 2008. godini najviše su planirale uložiti opštine Zenica (čak 30%), N. Sarajevo (14%) i Travnik (7,5%), a od ostalih ih izdvaja ulaganje u kapitalne objekte kao što je sportska dvorana. Ne zaostaje ni opština Tuzla koja je u 2008. g. planirala da utroši 1,3 mil. KM u sportsku infrastrukturu. Specifično za opštinu Foča je što je umjesto planiranih 500.000 KM za ovu namjenu utrošeno oko 3 puta više, a opština Novo Sarajevo umjesto planiranih 14% potrošila je svega oko 2,5%. Od posmatranih opština, najmanja izdvajanja za sportske organizacije imale su opštine Novo Sarajevo, Livno i Doboj.

Za institucije kulture najveća izdvajanja obezbijeđena su u budžetima Mostara i Travnika, preko 4,5%. Ovaj podatak za Mostar ipak treba uzeti sa rezervom jer iako planirana sredstva za 2008. godinu spadaju među veća izdvajanja za kulturu u promatranim opštinama, aktualno stanje u Mostaru nam daje jednu sasvim drugu (katastrofalnu) sliku o stanju u kojem se nalaze institucije iz oblasti kulture u Gradu Mostaru. Ove su institucije usljed nedostatka sredstava u 2009. godini bile prisiljene zatvoriti svoja vrata za posjetitelje. Za infrastrukturne objekte iz oblasti kulture izdvajanja iz lokalnih budžeta bila su prilično mala, u prosjeku 0,3%. Jedino je opština Bijeljina planirala kreditna sredstva od oko 1 mil. KM u 2008. za izgradnju Centra za kulturu na lokaciji današnjeg Doma omladine, ali građevinski radovi na tom objektu još nisu započeli. Za projekte nevladinih organizacija, veoma mala sredstva izdvajaju opštine Banjaluka i Bijeljina, svega 0,14% od svojih budžeta.

Banjaluka	163.009.000	0,9	4,5	4 ³⁰	1	12	1,9	1,9
Bihać	44.340.635	0,78	2,7	2	0,3	21	3	2
Doboj	45.000.000	0,3	8	6	4	8	1,4	0,2
Foča	8.150.000	1,2	7,2	3	2	10	3	6,7
Livno	11.448.000	0,07	4,1	6,9	0,5	7,3	1,2	0,7
Mostar	56.358.000	0,25	1,9	4,5	0,4	2,7	2,2	0
N. Sarajevo	37.595.000	0,87	0,81	0,38	0,88	7,7	0,25	14
Pale	11.346.294	0,26	3,14	0,7	0,25	18,2	2,5	0,6
Š. Brijeg	8.461.400	0,6	2,9	5,7 ³¹	0,5	6,5	2,8	0

³⁰ Stavka ne uključuje iznos od 6,1 mil KM ili 3,8% od ukupnog budžeta koji se izdvaja z predškolsko obrazovanje

³¹ Stavka ne uključuje iznos od 640.000 KM ili 7,6% od ukupnog budžeta koji se izdvaja za prevoz učenika, i procenutalno je najveći u poređenju sa ostalim opštinama

Travnik	13.621.000	0,15	2,2	4,4	0,9	11	1,6	7,5
Trebinje	22.305.578	1,6	5,7	4,3	0,3	7	3	0,3
Tuzla	65.961.705	0,15	0,8	0,15	0,2	9,4	2,7	5,6
Zenica	42.600.000	0,3	7	0,3	0,01 ³²	8,7	1,8	30

U oblasti obrazovanja, opštine najvećim dijelom nemaju obavezu izdvajanja budžetskih sredstava, ali ih zakon o lokalnoj samoupravi ne sprječava da to rade u interesu građana. Tako imamo situaciju da opštine Novo Sarajevo, Zenica, Tuzla i Pale izdvajaju manje od 1% za obrazovanje, dok opštine Bijeljina, Trebinje i Travnik izdvajaju oko 4,5% iz svojih budžeta za obrazovanje. Uzme li se u obzir i kreditni aranžman opštine Bijeljina za izgradnju Centra za visoko obrazovanje u 2008. godini, taj procenat u ovoj opštini iznosi čak 8,6%. Opština Široki Brijeg izdvaja 5,7% za obrazovanje, ali istovremeno ima enormno visoka izdvajanja za prevoz učenika, 7,6% od ukupnog budžeta ili oko 640.000 KM. Za studentske stipendije, lokalne uprave izdvajaju u prosjeku 0,5% od svojih budžeta, a izuzetak je Doboj koji je u 2008. planirao 4% budžeta opštine u svrhu stipendiranja.

Po pitanju primarne zdravstvene i socijalne zaštite, nalazi govore o veoma različitoj slici u posmatranim opštinama. Lokalne vlasti najviše sredstava za zdravstvo u 2008. godini izdvojile su u Bijeljini i Trebinju, preko 1,6% od lokalnih budžeta. Uzme li se u obzir i kreditno zaduženje opštine Bijeljina za izgradnju nove bolnice, taj procenat penje se na čak 4% izdvajanja za zdravstvo. Većina ostalih posmatranih opština za ovaj sektor izdvaja manje od 0,5%. Za očekivati je da opštine u RS za zdravstvo izdvajaju nešto više nego u FBiH zbog različite nadležnosti, ali ta razlika nije primjetna. Istovremeno, u opštinama Tuzla, Doboj i Široki Brijeg, na jednog ljekara u primarnoj zdravstvenoj zaštiti dolazi manje od 800 stanovnika, dok je u Banjaluci i Livnu taj broj veći od 2.600, što je zabrinjavajuće. U Republici Srpskoj, prema Projektu porodične medicine, predviđeno je maksimalno 2.000 stanovnika na jednog ljekara porodične medicine. Najviše vozila hitne pomoći u odnosu na broj stanovnika građanima je na raspolaganju u opštini Travnik, čak 11, dok mnogo veći grad kao što je Zenica, raspolaže sa svega 5 vozila.

U oblasti socijalne zaštite, za centre za socijalni rad najveća budžetska izdvajanja imaju opštine Doboj, Zenica i Foča sa preko 7% od ukupnih sredstava opštinskog budžeta, dok Tuzla izdvaja oko 1%.

Kada je u pitanju zaposlenost, najteža situacija bila je na području opštine Livno, gdje na 8 stanovnika dolazi 1 zaposlena osoba. Ova opština u svom budžetu za 2008. godini nije izdvojila sredstva za direktne podsticaje firmama za zapošljavanje novih radnika, dok se u obezbijeđenim podsticajima te vrste ističu opštine Bijeljina i Banjaluka. Opština Bijeljina obezbijedila je podsticajna sredstva od 3.000-5.000 KM po novozaposlenom radniku, čime su zaposlene 44 osobe. Pored toga, izdvojena su i sredstva za finansiranje troškova registracije novih preduzeća i uvođenje standarda kvaliteta.

Opština Banjaluka prednjačila je u direktnim podsticajima za zapošljavanje povratnika, čime je zaposleno 30 ljudi uz podsticaje oko 4.000 KM po radniku, a preko poslovnih banaka plasirana su i povoljna kreditna sredstva preduzećima uz uslov zapošljavanja novih radnika. Prema nalazima do kojih je došao CCI, najpovoljnije stanje po broju zaposlenih osoba bilo je u opštinama Novo Sarajevo, Banjaluka i Trebinje, gdje je na 3,5 stanovnika zaposlena 1 osoba.

³² Najveći broj studenata stipendira se sa nivoa ZE-DO kantona

Banjaluka	227.046	3,7	<u>2.700</u>	330
Bihać	61.191	4,9	1.275	<u>200</u>
Doboj	81.426	4,5	700	380
Foča	25.759	4,6	1.075	290
Livno	32.161	<u>8</u>	<u>2.680</u>	330
Mostar	111.116	4,3	1.155	<u>190</u>
N. Sarajevo	73.379	3,1	770	300
Pale	27.185	3,9	1.400	320
Široki Brijeg	26.252	6	770	300
Travnik	55.217	4,7	1.040	500
Trebinje ³³	30.729	3,2	1.230	190
Tuzla	131.464	4	700	300
Zenica	130.031	4,8	2.000	410

U oblasti komunalnih usluga, nalazi CCI govore da u 14 posmatranih opština, najskuplju vodu piju građani Tuzle, sa cijenom od 1,24 KM/m³, uz dodatne troškove od 0,35 KM za kanalizaciju. Za razliku od Tuzle, građani Zenice vodu plaćaju svega 0,40 KM/m³, uz dodatnih 0,20 KM za kanalizaciju, što je u poređenju sa Tuzlom 3 puta jeftinije. Međutim, opština Tuzla uložila je velike napore za stabilizaciju sistema vodosnabdijevanja, i od 2008. godine nema isključenja u sušnim mjesecima. Sve posmatrane opštine imaju znatno nižu cijenu kanalizacije od vode, osim opštine Bijeljina, gdje je cijena za domaćinstva priključena na novi kanalizacioni sistem ista kao i cijena vode po utrošenom m³, i u decembru 2008. iznosila je 0,77 KM. Lokalne vlasti takvu situaciju opravdavaju ulaganjem sredstava od poskupljenja vode u dalju izgradnju kanalizacije, međutim to će biti veliki udar na džepove građana, kada se uzme u obzir da će cijena vode, a time i kanalizacije i dalje postepeno rasti, a procjene su do nivoa od oko 1,20 KM po m³, što će kada se doda i ista cijena kanalizacije, biti najskuplji vodovodno-kanalizacioni sistem u BiH. Pored toga, opština Bijeljina ima i najskuplju vodu za privredne objekte, koja iznosi 3,16 KM/m³, i 2,08 KM za ustanove, a od ove godine trebao bi početi trend izjednačavanja cijene vode za sve kategorije potrošača.

Od posmatranih opština, najjeftinije centralno grijanje plaćaju građani Doboja, 1,52 KM/m² tokom šestomjesečne grejne sezone, dok Banjalučani i Sarajlije grijanje plaćaju skoro duplo više, čak 2,70 KM/m².

³³ U 2009. došlo je do poskupljenja, pa je trenutna cijena 0,71 KM/m³ za vodu, odnosno 0,18 KM/m³ za kanalizaciju

Banjaluka	0,58	0,19	<u>2,70</u>
Bihać	0,94	0,20	nema cg
		—	
Doboj	0,43	0,19	1,52
Foča	0,47	0,18	nema cg
Livno	0,77	0,27	nema cg
Mostar	0,87	uklj. u cijenu vode	nema cg
Novo Sarajevo	0,88	0,35	<u>2,78</u>
Pale	0,57	0,22	2,41
Široki Brijeg	0,82	nema kanalizacije	nema cg
Travnik	<u>0,94</u>	<u>0,47</u>	1,94
Trebinje	0,67	0,15	nema cg
Tuzla	<u>1,24</u>	0,12	1,72
Zenica	0,40	0,50	2,24

Napominjemo da u oblasti komunalnih usluga cijena nije jedini parametar koji treba imati u vidu. Za kvalitet života građana jedne lokalne zajednice od velike je važnosti izgrađenost i kvalitet komunalnih mreža, odnosno procenat građana obuhvaćen određenim uslugama i kvalitet usluga koje im se pružaju. I, u tom kontekstu, ono čime se bavi ovaj projekat – uticaj lokalne vlasti na poboljšanje svih tih parametara.

Skraćenice korišćene u tabelama:

KULT.ORG. – Organizacije iz oblasti kulture

KULT.INFR. – Infrastrukturni objekti iz oblasti kulture

NVO – Projekti nevladinih organizacija

MZ – Mjesne zajednice

LA – Lokalna administracija

SO/OV – Skupština opštine/Općinsko vijeće

ZDRAV. – Zdravstvo

CSR. – Centar za socijalni rad

OBRAZ. – Obrazovanje

STIPEND. – Stipendije

SPORT.ORG. – Sportske organizacije

SPORT.INFR. – Sportska infrastruktura

OAS – Opštinska administrativna služba

³⁴ U 2009. došlo je do poskupljenja vode i kanalizacije, pa je cijena za domaćinstva 0,89 KM/m³

Plan rada načelnika opštine nije se kao zaseban dokument našao pred odbornicima SO, niti ga je moguće pronaći na web portalu opštine Bijeljina.

Izveštaj načelnika opštine za 2008. prihvaćen je od strane odbornika SO većinom glasova na VI sjednici SO Bijeljina. Dokument od 93 stranice donosi temeljne informacije o aktivnostima svih odjeljenja, službi i samostalnih odsijeka koji čine administrativnu službu. Forma izvještaja je zadovoljavajuća, jer dokument daje uvodne napomene i sažetak, potom detaljne izvještaje po odjeljenjima, te zaključke i preporuke. Međutim, izvještaju nedostaje bilo koji vid komparativne analize, u smislu poređenja planirano-ostvareno, ili uporednog prikaza sa ranijim godinama, izuzev Odjeljenja za inspeksijske poslove, koje je dalo tebelarne preglede planirano - ostvareno. Jedna od osnovnih primjedbi odbornika SO na Izvještaj bila je da se u dijelu koji se odnosi na rad Odsijeka za javne nabavke, investicije i nadzor ne nalaze bitni podaci o vrijednostima zaključenih ugovora i aneksa ugovora, nego su oni samo taksativno nabrojani, a nema ni navođenja izvršioca ugovora niti trenutnog stanja u smislu finansijskih izmirenja po zaključenim ugovorima, iako je načelnik opštine u svom izlaganju o Izvještaju kao dva od tri glavna pomaka u radu administrativne službe naveo transparentnost finansija i proces javnih nabavki, pored povećanja imovine Opštine (na oko 200 mil. KM). Ostale primjedbe odnosile su se na netačno navođenje podataka, u smislu da utrošena sredstva za sportske terene u MZ nisu ni blizu od prikazanog iznosa od 100.000 KM, loš nadzor nad izvođenjem javnih radova, te na suštinski propust trenutne lokalne vlasti da nije uspjela napraviti dobar privredni ambijent koji bi doveo do otvaranja proizvodnih pogona i novog zapošljavanja, i da je najmanje sredstava otišlo u oblasti koje bi mogle pomoći privredi.

Kao najvažnije sopstvene i uspjehe lokalne uprave, načelnik opštine naveo je ostvaranje budžeta u 2008. od 98%, uvođenje sistema upravljanja po standardima ISO, sertifikate dodijeljene od strane OEBS-a, veb portal, skinute sankcije od strane američke ambasade, neke realizovane kapitalne projekte³⁵, te činjenicu da je opština Bijeljina jedina opština u RS sa pozitivnim revizorskim izvještajem. Kao propust naveo je nedovoljne aktivnosti u pravcu pomoći privrednicima. Kao glavne projekte koji se planiraju u 2009. naveo je nastavak izgradnje kanalizacionog sistema, početak gasifikacije grada, i izrada projekta i prve bušotine za toplifikaciju grada.

Strategija razvoja opštine Bijeljina do 2015. godine izrađena je u periodu 2006–2007. godina, a na osnovu odluke SO Bijeljina. Predstavlja sveobuhvatan planski dokument kojim se planira rješavanje prostornih, infrastrukturnih, ekoloških, ekonomskih, socijalnih i demografskih problema u opštini. Veliki doprinos u izradi ovog i drugih strateških dokumenata, uvođenju sistema upravljanja i uopšte u razvoju sistematizacije i unaprjeđenja u radu lokalne uprave daje tim stručnih ljudi okupljen u kabinetu načelnika opštine. U narednoj tabeli dati su samo neki od ciljeva koji se nalaze u Strategiji, sa stepenom njihovog ostvarenja u proteklom periodu.

Formiranje agrarnog fonda	2008	Realizovano u roku
Završetak izgradnje Centra za visoko obrazovanje	Šk. 2008/2009	Šk. 2009/2010
Izgradnja osnovne škole u naselju Koviljuše	2007.	2009.

³⁵ Nova škola u naselju Koviljuše, rekonstrukcije domova kulturne u MZ, nastavak izgradnje sjevernog prstena za vodosnabdijevanje, izgradnja 2 nove ulice u gradu, te 3 projekta u saradnji sa Vladom RS.

Izgradnja osnovne škole u naselju Ledinci	2008.	Nije realizovano
Izgradnja osnovne škole u D. Dragaljevcu	2008.	Radovi počeli u 2/2 2009.
Izgradnje srednje škole u Bijeljini	2009.	Nije realizovano
Izgradnja Centra za kulturu	2007.-2008.	Očekuje se početak radova krajem 2009.
Izgradnja I i II faze kišne i fekalne kanalizacije	2007. – 2011.	Realizovano u roku
Izgradnja II i III faze zaobilaznice oko grada (sa Vladom RS)	2008.	Realizovano u roku
Izgradnja gasovoda	2007.-2015.	Očekivani početak 2009.
Izgradnja regionalne sanitarne deponije	2009.	Očekuje se realizacija u roku
Izgradnja novih ulica (Račanska, Koviljuše)	2007.	2008.

Generalni zaključak je da je Opština Bijeljina napravila dobre rezultate sa administrativnom službom na čijem čelu je načelnik opštine g-din Mićo Mičić. Potvrde takvoj ocjeni na prvom mjestu su jedini pozitivan revizorski izvještaj među svim opštinama u Republici Srpskoj, ostvarenje budžeta za 2008. godinu u procentu od 98%, skidanje nametnutih sankcija američke ambasade, pokrenuti veliki kapitalni projekti kao što su izgradnja kanalizacije, zaobilaznice i Centra za visoko obrazovanje, povećanje imovine opštine na oko 200 mil. KM, i svakako visok izborni rezultat načelnika opštine ostvaren na posljednjim lokalnim izborima. Međutim, najveće primjedbe koje se mogu čuti na sjednicama SO Bijeljina je da lokalna uprava nije uspjela da stvori uslove za privlačenje investicija koje bi otvorile proizvodne pogone i dovele do zapošljavanja većeg broja radnika. Osnivanje industrijskih zona i olakšice koje se daju potencijalnim investitorima nisu još uvijek dale željeni efekat. Pored toga, veliki broj primjedbi odnosi se na proces javnih nabavki koje su sprega pojedinih preduzetnika i trenutne vlasti, gdje se već unaprijed zna ko će dobiti koje poslove kada je investitor lokalna uprava.

Na osnovu nalaza iznesenih u ovom izvještaju, mogu se dati sljedeće preporuke čijom realizacijom bi se došlo do unaprjeđenja stanja indikatora kvaliteta života građana:

- u saradnji sa komunalnim preduzećima, mjesnim zajednicama i komunalnom policijom, izgraditi mehanizme za povećanje broja domaćinstava, posebno seoskih, u sistem prikupljanja i odvoženja čvrstog otpada
- povećati kapacitet Gradske toplane i omogućiti priključenje značajno većeg broja korisnika od trenutnog, te na taj način obezbijediti likvidnost toplane
- smanjiti cijenu kanalizacije za građane koja je trenutno na istom nivou kao cijena vode, jer se u drugim gradovima kreće u nivou 10-40% od cijene vode.
- kreirati nove programe podsticaja za zapošljavanje, uz značajnije povećanje sredstava za tu namjenu u nacrtu budžeta za 2010. godinu
- dobru praksu subvencioniranja boravka djece u predškolskim ustanovama i prevoza učenika vratiti na nivo prije rebalansa budžeta opštine za 2009. godinu
- raditi na povećanju kvaliteta sanacije puteva i ulica, te povećanju kvaliteta horizontalne i vertikalne signalizacije, da bi se smanjivali troškovi održavanja, a povećavale investicije u rekonstrukciju i izgradnju. Usljed smanjenja sredstava za kapitalne investicije, transparentno odrediti prioritete među planiranim projektima koji su u planu do kraja 2009. godine.
- povećavati aktivnosti u pravcu podrške kvaliteta a ne kvantiteta sporta, u programskom, organizacionom i finansijskom smislu
- u oblasti kulture, raditi na afirmaciji pozorišta, kroz osnivanje profesionalne pozorišne scene u Bijeljini, za šta postoje ljudski, a izgradnjom Centra za kulturu dobiće se i materijalni resursi
- povećati nivo izdvajanja sredstava za projekte nevladinih organizacija, uz reviziju postojećih i donošenje novih kriterijuma za odabir projekata i dodjelu sredstava na transparentan način

- poboljšati dvosmjernu komunikaciju lokalne uprave sa građanima, direktnim i indirektnim putem, kroz veći broj javnih sastanaka i afirmisanje Odluke o satima građana, odnosno promovisanje elektronske komunikacije putem veb portala Opštine.

Mičo Mičić	Načelnik opštine Bijeljina	055/233-102
Izet Camić	Zamjenik načelnika	055/233-102
Dragan Đurđević	Predsjednik Skupštine opštine	055/233-109
Dragan Vujić	Savjetnik načelnika	055/233-113
Nada Đurić	Interni revizor	055/233-165
Slavka Mitrović	Portparol	055/233-127
Snežana Dragojlović	Sekretarica Načelnika opštine	055/233-103
Dušan Vulović	Načelnik odjeljenja za prostorno uređenje	055/233-158
Milorad Sofrenić	Načelnik Odjeljenja za finansije	055/233-105
Miodrag Đukić	Načelnik komunalne policije	055/213-477
Nenad Radlović	Načelnik Odjeljenja boračko-invalidsku zaštitu	055/233-129
Predrag Jović	Načelnik odjeljenja za privredu i poljoprivredu	055/233-114
Risto Savić	Načelnik Odjeljenja za inspeksijske poslove	055/233-402
Simo Božić	Načelnik odjeljenja za stambeno-komunalne poslove	055/233-174
Slavko Bašić	Načelnik odjeljenja za društvene djelatnosti	055/233-117
Gordana Kojić	Šef Odsjeka za računovodstvo	055/233-107
Dragan Jovanović	Šef Odsjeka za inspeksijski nadzor u oblasti građev.	055/211-787
Dragan Božić	Šef Odsjeka za humanitarne djelatnosti i NVO	055/233-156
Drago Ristić	Šef Odsjeka za civilnu zaštitu	055/233-190
Đorđo Vujanović	Šef odsjeka za investicije, nadzor i javne nabavke	055/233-123
Željka Koralija	Šef Odsjeka za prostorno uređenje	055/233-126
Zoran Ranilović	Šef odsjeka za IT	055/233-138
Zoran Tešić	Sekretar Skupštine	055/233-111
Jovan Mičić	Šef Odsjeka za matičnu službu	055/233-121
Milan Savić	Šef Odsjeka za poljoprivredu	055/233-159
Mitar Škorić	Šef odsjeka za opšte poslove	055/233-112
Nada Spasojević	Šef Odsjeka za budžet	055/233-142
Olivija Jakovljević-Tekić	Rukovodilac Službe za javne nabavke	055/233-185
Regina Gernač	Šef Odsjeka za upravno-pravne poslove	055/233-153
Slavica Radić	Šef Odsjeka za društvene djelatnosti	055/233-171
Sreten Maksimović	Šef Odsjeka za stambeno-komunalne poslove i zaštitu	055/233-175
Stojan Jović	Šef Odsjeka za inspeksijski nadzor	055/211-787
Tatjana Vujić	Šef Odsjeka za privredu	055/233-162
Tomica Stojanović	Šef Odsjeka za saobraćaj	055/233-176

GAJIĆ JOVAN
NOVAKOVIĆ SLAVKO
SARIĆ DRAGAN
SEKULIĆ MILORAD
TODOROVIĆ ANKA
BOJANIĆ SLAVKO
RANKIĆ ZORAN-GRGA
DAKIĆ RADIVOJE
STOJANOVIĆ PETRA
PAJIĆ NENAD

MARKOVIĆ SLOBODAN
LOVRIĆ MILICA
PETRIĆ SLOBODAN
JOVANOVIĆ NATAŠA
MILOŠEVIĆ NATAŠA
ŽIVIĆ MIĆO
RADOSAVLJEVIĆ DANIJELA
JOVANOVIĆ SAVO

VUKOVLJAK JOVAN
DAKIĆ MILAN
MIRIĆ DRAGAN
SIMIĆ MLADEN

³⁶ Podaci za oba dodatka preuzeti sa web portala opštine Bijeljina www.sobijeljina.org

TODORVIĆ MIĆO
MLAĐENVIĆ JOVAN
ROSIĆ NIKOLA

OSTOJIĆ STEVAN
PERIĆ RADOSAVA-RADA³⁷

MITROVIĆ MILENKO -MIĆA
ĐURĐEVIĆ DRAGAN

TRBIĆ JUSUF

SPASOJEVIĆ PERO-PERICA

³⁷ od 23.06.2009. djeluje kao nezavisni odbornik

Projekat „Lokalna uprava za kvalitet života građana podržan je od strane EU.
Stavovi izneseni u ovom dokumentu isključiva su odgovornost CCI i ne odražavaju stavove Evropske Unije.